

מסורת הש"ס

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סז.

עין משפט
גד מצוה

קצוח א מיי פיה מהל' עין הל' א שנת לאין טו: קצט ב מיי שם הל' ג ופירא מהלכות סנהדרין הל' ה: ר ג מיי פיה מהל' עין הלכות: ר א ד מיי שם הל' ג: ר ב ו מיי שם הל' א: ר ג ו מיי שם הל' א: ר ד ו מיי שם פיר הלכות א שנת לאין טו: ר ה ח ט מיי שם פירא הלכות טו שנת לאין טו:

סימנא בעלמא. ובתחילת שום דבר הכתוב דמחלת חלול מיהא הוה: **מתני'** המסית זה הדיוט. מסית דחשיבין ליהו' נסקלקין זה הדיוט שהסית אבל נביא שהסית אינו נסקילה אלא בחנק כדמפרש בגמרא: **המסית אס** הפדיוט. הוא דנסקילה אבל מסית את הרבים כגון עיר הנדחת בחנק כדמפרש בגמרא והא ליכא למידק אבל מסית את הנביא בחנק דלא מלינו חלוק בין מסית את הנביא למסית את הדיוט אבל מלינו חלוק בין נביא שהסית להדיוט שהסית דהדיוט נכתיב (דברים יג) וסקלתו באבנים ונביא כתיב (שם) והנביא הואו או חולם החלום ההוא יומת וימתה האמורה תמורה סתם (י) אינה אלא חנק: **אמר לשנים.** יחד הן עלמין נעשו עדים ואין לריבין להמית זו כשאר חייבי מיתות אלא מביאין אותו לבית דין דכתיב (שם) לא תחמול ולא תכסה עליו: **אמר לאחד הוא אומר יש לי חברים רועים ככך.** הניקט דרין להשיבו יש לי חברים רועים ככך כל האמור לי בפניהם: **ואס** היה המסית ערום ואינו יכול לדבר בפניהם. כלומר אומר אינו יכול לפרסם הדבר מפני יראת כ"ד: **מכמינן לו.** דמתרגמינן וארבי לו וכמן ליה (דברים יט). מעמידין ליה מארבינן אמרי הגדר לשמוע דבריו: **ביחוד.** כלומר אין איש עכשיו עמנו ויכול אהי לומר מה שאמרת לי: **האומר אעבוד וכו'.** נחמת מכל הלשונות הללו הו מסית ומייב: **גמ'** הא נביא. אס מסית זה נביא שהיה מתנבל בשם הקב"ה לעבוד עבודת כוכבים: **טעמא.** דמסית את הדיוט כלומר את היחיד הא אס מסית את הרבים כגון אנשי עיר הנדחת לאו נסקילה הוא אלא בחנק דהא ליכא למידק דהא דקמי דקמי והמסית את הדיוט למעוטי מסית את הנביא קאמר דלא אשכחן תנא דמפליג בין מסית את הנביא למסית את הדיוט אלא בין נביא המסית להדיוט המסית אשכחן חלוק כדמפרש ואיל: **טעמא דר"ש** ורבנן מפרש באלו הן הנמקין (ט): **מדיחי עיר הנדחת.** שנו. כמשמתי זלח ואשמעינן קיפא דמדיח דרישא נמדיח עיר הנדחת קאמר וה"ק המדיח דמין לעיל (דף גז). כדרי נסקלין זה האומר לרבים נלך ועבוד עבודת כוכבים: **רבינא אמר גרס.** ולא גרסי אמר רבינא דליה ורבי פפא לא פליגי אלא מר מתוך חדא ומר מתוך חדא ולא פליגי דהא כתיב מילי אוקומנא לרישא כר"ש ואינו הך אמוראי לתרומה כדכונן. והכי פירושה רבינא תרומה לחדא ואמר רישא נמי רבנן והמסית את הדיוט לאו למעוטי מסית את הרבים אלא אלא תרומיהו תנא להו תנא רישא מסית את היחיד והדר תנא קיפא המדיח זה האומר לרבים נלך ועבוד עבודת כוכבים: **ולא זו קהני.** כלומר אי קשיא לך ליתני מסית את הרבים ולא ליתני

סימנא בעלמא: מתני' המסית זה הדיוט והמסית את ההדיוט אמר יש יראה במקום פלוני כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה ככל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינן עליהם חוץ מזה אמר לשנים (י) הן עדין ומביאין אותו לב"ד וסקולין אותו אמר לאחד הוא אומר יש לי חברים רועים ככך אם היה ערום ואינו יכול לדבר בפניהם ימכמינן לו עדים אחורי הגדר והוא אומר לו אמור מה שאמרת ביחוד והלה אומר לו והוא אומר לו היאך נביח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים אם חוזר בו הרי זה מוטב ואם אמר כך היא חובתנו כך יפה לנו העומדין מאחורי הגדר מביאין אותו לבית דין וסקולין אותו (י) האומר אעבוד ואלך ונקטור נלך ונעבוד אובה אלך ואובה נלך ונבחה אקטור אלך ואקטור נלך ונקטור אנכך אלך ואנכך נלך וננסך אשתחיה אלך ואשתחיה נלך ונשתחיה: **גמ'** המסית זה הדיוט מעמא דהדיוט הא נביא בחנק והמסית את ההדיוט מעמא דיהודי הא רבים בחנק מתני' עיר ר"ש היא דתניא ג' נביא שהיה נסקילה ר' שמעון אומר בחנק מדיחי עיר הנדחת נסקילה ר"ש אומר בחנק אימא סיפא הכריח זה האומר נלך ונעבוד עבודת כוכבים ואמר רב יהודה אמר רב מדיחי עיר הנדחת שנו אתאן לרבנן רישא ר"ש וסיפא רבנן רבינא אמר כולה רבנן היא ולא זו אף זו קתני רב פפא אמר כי קתני מסית זה הדיוט להכמנה דתניא ושאר כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינן עליהן חוץ מזה כיצד עושין לו מרדליקין לו את הגר בבית הפנימי ומושיבין לו עדים בבית החיצון כדי שיהיו הן רואין אותו ושומעין את קולו והוא אינו רואה אותן והלה אומר לו אמור מה שאמרת לי ביחוד והוא אומר לו והלה אומר לו היאך נביח את אלהינו שבשמים ונעבוד עבודת כוכבים אם חוזר בו מוטב ואם אמר כך היא חובתנו וכך יפה לנו העדים ששומעין מבחוץ מביאין אותו לבית דין וסקולין אותו: **וכן עשו לבן סטרא** כלוד ותלאוהו בערב הפסח (י). **בן סטרא** בן פנדיא הוא אמר רב חסדא בעל סטרא בעל פנדיא בעל פפוס בן יהודה הוא אלא אימא אמו סטרא אמו מרים מגדלא נשיא הואי כדאמרי בפומבדיתא סתת דא מבעלה: **מתני'** המדיח זה האומר נלך ונעבוד עבודת כוכבים המכשף העושה מעשה חייב ולא האוהו את העינים ר"ע אומר משום ר' יהושע שנים לוקמין קשואין אחד לוקמ פטור ואחד לוקמ חייב העושה מעשה חייב האוהו את העינים פטור: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב מדיחי עיר הנדחת שנו כאן: המכשף זה העושה מעשה וכו': תנו רבנן מכשפה אחד האיש ואחד האשה א"כ מה ת"ל מכשפה מפני שרוב נשים מצויות בכשפים מיתתן במה רבי יוסי הגלילי אומר נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן לא תחיה כל נשמה מה להלן בסייף אף כאן בסייף ר' עקיבא אומר נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן לא תחיה במה אמר איש לא יחיה מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה אמר לו ר' יוסי אני דנתי לא תחיה מלא תחיה ואתה דנת לא תחיה מלא יחיה אמר לו רבי עקיבא אני דנתי ישראל מישראל שריבה בהן הכתוב מיתות הרבה ואתה דנת ישראל מעובדי כוכבים שלא ריבה בהן הכתוב אלא מיתה

(א) בסדר המשנה הני (והו) (ט) לעיל פה. (ז) לקמן פה. דף סט. (ח) מחלוק עיר מנבלה הישטת פ"י המורה ויטק ע"פ וינבלה ר"פ ויפא. (ט) לעיל מה. (י) שנת קד. (יא) לעיל מה. (יב) לעיל מה. (יג) לקמן פה. (יד) מחלוק עיר "קד" לה הכי. (טו) ששטת ע"י המורה ויטק ע"פ וינבלה ר"פ ויפא.

תורה אור השלם

- 1. מבישק לא תחיה: שבות כב יז
- 2. רק מעיר העמים
- 3. לא תנע בו יודי כסקול
- 4. יקבל או ירה יורה אם במשה אם איש לא יחיה כמשך היכל המה ועלו בקרה: שבות יז יג

מוסף רש"י

האומר אעבוד. משנה ססחיתו ונתלה חייב מיתה. דסקל לן לקמן מלא חלוקה ולא משפט. הא אהב ושמע חייב מית: ויכ"ט. א"ל אלא ובעבוד. שחמקת הליכה אפי' דליכא למימר אהיה הדר ביה (שם). נלך ונעבוד. אפי' שכלל עמנו עט אחרים. דליכא למימר הני אחרים לא אלו יחיהו נמי לא ליל (שם). נביא שהדיח. שמתנבל בשם הקב"ה לעבוד עבודת כוכבים (דף סט. פ).
האומר אעבוד. משנה ססחיתו ונתלה חייב מיתה. דסקל לן לקמן מלא חלוקה ולא משפט. הא אהב ושמע חייב מית: ויכ"ט. א"ל אלא ובעבוד. שחמקת הליכה אפי' דליכא למימר אהיה הדר ביה (שם). נלך ונעבוד. אפי' שכלל עמנו עט אחרים. דליכא למימר הני אחרים לא אלו יחיהו נמי לא ליל (שם). נביא שהדיח. שמתנבל בשם הקב"ה לעבוד עבודת כוכבים (דף סט. פ).

והוא אומר לו היאך נביח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים אם חוזר בו הרי זה מוטב ואם אמר כך היא חובתנו כך יפה לנו העומדין מאחורי הגדר מביאין אותו לבית דין וסקולין אותו (י) האומר אעבוד ואלך ונקטור נלך ונעבוד אובה אלך ואובה נלך ונבחה אקטור אלך ואקטור נלך ונקטור אנכך אלך ואנכך נלך וננסך אשתחיה אלך ואשתחיה נלך ונשתחיה: **גמ'** המסית זה הדיוט מעמא דהדיוט הא נביא בחנק והמסית את ההדיוט מעמא דיהודי הא רבים בחנק מתני' עיר ר"ש היא דתניא ג' נביא שהיה נסקילה ר' שמעון אומר בחנק מדיחי עיר הנדחת נסקילה ר"ש אומר בחנק אימא סיפא הכריח זה האומר נלך ונעבוד עבודת כוכבים ואמר רב יהודה אמר רב מדיחי עיר הנדחת שנו אתאן לרבנן רישא ר"ש וסיפא רבנן רבינא אמר כולה רבנן היא ולא זו אף זו קתני רב פפא אמר כי קתני מסית זה הדיוט להכמנה דתניא ושאר כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינן עליהן חוץ מזה כיצד עושין לו מרדליקין לו את הגר בבית הפנימי ומושיבין לו עדים בבית החיצון כדי שיהיו הן רואין אותו ושומעין את קולו והוא אינו רואה אותן והלה אומר לו אמור מה שאמרת לי ביחוד והוא אומר לו והלה אומר לו היאך נביח את אלהינו שבשמים ונעבוד עבודת כוכבים אם חוזר בו מוטב ואם אמר כך היא חובתנו וכך יפה לנו העדים ששומעין מבחוץ מביאין אותו לבית דין וסקולין אותו: **וכן עשו לבן סטרא** כלוד ותלאוהו בערב הפסח (י). **בן סטרא** בן פנדיא הוא אמר רב חסדא בעל סטרא בעל פנדיא בעל פפוס בן יהודה הוא אלא אימא אמו סטרא אמו מרים מגדלא נשיא הואי כדאמרי בפומבדיתא סתת דא מבעלה: **מתני'** המדיח זה האומר נלך ונעבוד עבודת כוכבים המכשף העושה מעשה חייב ולא האוהו את העינים ר"ע אומר משום ר' יהושע שנים לוקמין קשואין אחד לוקמ פטור ואחד לוקמ חייב העושה מעשה חייב האוהו את העינים פטור: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב מדיחי עיר הנדחת שנו כאן: המכשף זה העושה מעשה וכו': תנו רבנן מכשפה אחד האיש ואחד האשה א"כ מה ת"ל מכשפה מפני שרוב נשים מצויות בכשפים מיתתן במה רבי יוסי הגלילי אומר נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן לא תחיה כל נשמה מה להלן בסייף אף כאן בסייף ר' עקיבא אומר נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן לא תחיה במה אמר איש לא יחיה מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה אמר לו ר' יוסי אני דנתי לא תחיה מלא תחיה ואתה דנת לא תחיה מלא יחיה אמר לו רבי עקיבא אני דנתי ישראל מישראל שריבה בהן הכתוב מיתות הרבה ואתה דנת ישראל מעובדי כוכבים שלא ריבה בהן הכתוב אלא מיתה

מסית את היחיד דהא פשיטא דכולהו מודו זה דנסקילה אורחא לתנא למתני הכי תנא מילתא גרישא דפשיטא ליה והדר תנא נרותא ולא זו דמסית יחיד בלבד נסקילה אלא אף זו דמסית רבים נסקילה ודלא כר' שמעון. ורבי פפא אהא אף לתרומי ללקמי המסית זה הדיוט לאו למעוטי נביא המסית קתני אלא כל המסיתים קרי הדיוטות משום הכמנה כלומר מסית הדיוט וזוטה הוא ומדת הקלין נהג בו שמקלין חמיו שכל חייבי מיתות לריבין התראה וזה נהרג בהכמנה: **בבית הפנימי.** כדמרי מדרים לפי שהוא ירא לדבר בגלוי: **הן רואין אותו.** לאור הדר שעמו דאי לא מני חוץ ליה לא מני מסהדי עליה לחיוביה קטלא ואפי' דשמעי קליה דמני למימר לא הואי אהא: **ושומעין קולו.** שהוא אומר דברי הקמה: **וכן סטרא.** צלל אמו סטרא שמו: **סעס דא.** על סס שזינתה קרי לה הכי: **מתני'** המדיח זה האומר וכו'. בגמרא מוקים לה נמדיח עיר הנדחת: **העושה מעשה.** ממש נסקילה: **ולא האוהו את העינים.** מראה לגביות כאליו הוא עושה ואינו עושה כלום: **שנים מלקטין קשואין.** כמשכסות לפנינו אחד מהן לוקט ומיזר לוקט ופטור: **העושה מעשה.** שהיתה כאן שדה קשואין ולקטה ממש כבשפים חייב: **האוהו את העינים.** מראה לנו כאליו התקבלו כולם נמקום אחד והקשואין לא זזין ממקומן פטור: **גמ'** **מכשפה אחד האיש ואחד האשה.** דהא גבי אוב וידעוני דמכשפים הם לא חלק בין איש לאשה דכתיב (ויקרא כ) איש או אשה: **לא תחיה כל נשמה.** כשבע אמות כתיב: **מה להלן כסיף.** דכתיב כסיף ועגו ויכתי ישראל לפי חרב (במדבר כא): **מה להלן כסני:** נסקילה. דכתיב (שמות יט) כי סקול יסקל או ירה יייה: **שריבה בהן הכתוב מיתות הרבה.** ומלינו כסיני שנמחרה בהן סקילה: מיתה